No. 8. Donderdag 20 Februari 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

van den heer *Soewardi Surya Ningrat*, wonende 's-Gravenhage, voor de leden van de Vereenigin „*Oost en West*", afdeeling Amsterdam, op *Vrijdag 28 Februari 1919* in de Industrieele Club, Vijgendam 2—6, te Amsterdam, aanvang 8 uur.

Onderwerp: **„De Indische Beweging".**

Met gelegenheid om aan den inleider inlichtingen te vragen.

VERBRAAK-STICHTING

tot opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen van alle landaarden en gezindten.

Verantwoording der ontvangen gelden:

Reeds verantwoord (K. W. 6 Febr. '19 No. 6)	*f* 30.—
Afd. Haarlem van de Ver. „Oost en West"	„ 25.—
	f 55.—

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

BEDE OM HULP.

Het Internaat der Buitenzorgsche Kartinischool.

Indien niet spoedig financieele hulp opdaagt, zal het internaat van de Buitenzorgsche Kartinischool moeten worden opgeheven. Dat zou nog te meer te betreuren zijn, daar deze hulp slechts tijdelijk noodig is.

De opheffing van deze nuttige instelling zou inderdaad een ramp zijn. Om dit te verhoeden, zullen allen, die liefde voelen voor het Indische volk, zeker gaarne medewerken.

Het Bestuur opent daarom hierbij een inschrijving voor dit doel, in de hoop op talrijke bijdragen, welke gaarne door het Secretariaat der Vereeniging „*Oost en West*", Heulstraat 17, Den Haag, zullen worden in ontvangst genomen en verzonden.

In de overtuiging, dat vele giften zullen binnen komen, heeft het Bestuur al dadelijk *f* 100.— aan het bestuur van de *Kartinischool* te Buitenzorg overgemaakt.

De ingekomen gelden zullen in het „Koloniaal Weekblad" worden verantwoord.

Verantwoording der ontvangen gelden:

Van een onbekende te 's-Gravenhage ...... *f* 10.—

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Ned.-Indië en China op het Tweede Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden.

Het Indonesisch Verbond van studeerenden heeft op 31 Januari en 1 Februari zijn tweede congres gehouden in den Zoölogischen Botanischen tuin te 's-Gravenhage. De daarvan gegeven verslagen leerden ons, dat er met warmte en vuur zeer ernstige onderwerpen behandeld zijn. In het Kol. Weekblad van 6 Februari heeft de heer H. J. Vermeer op levendige wijze zijne indrukken van dat congres weergegeven; het ging er soms heet toe, maar de uitslag was, volgens zijn indruk, dat *Jong-Indië* en *Jong-Holland* daar elkaar gevonden hebben.

Het eerste punt, dat in behandeling kwam, werd ingeleid door Mr. Jonkman en gold de vraag: *Wat wil, kan en mag Indonesië van Nederland verwachten?* Die vraag deed denken aan de vraag: *Wat mag Indië van Nederland verwachten?*, welke een rede uitmaakte, den 30sten Augustus 1910 uitgesproken op het Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres te Maastricht (zie het Kol. Weekblad van 5, 12 en 19 Januari 1911), toen na geschiedkundige en wijsgeerige beschouwingen men besloot met het antwoord: Wat Indië van Nederland mag verwachten, het is een ruime plaats in het hart van Nederland!

Naar de verslagen te oordeelen, is op dit congres wderom zorgvuldig — ja angstvallig vermeden, te spreken van *Inlanders*. Het is alsof dit woord een geringschatting, een minderwaardigheid aanduidt, en dus als beleedigend moet worden beschouwd. Het is dat toch evenmin als de benaming van vreemdeling in tegenstelling van inboorling. Is men nu gelukkig geweest met de vinding van de woorden Indonesië en Indonesiërs, voorzoover daaraan, als in de rede van Mr. Jonkman, de beperkte beteekenis is gehecht van Nederlandsch-Indië en van inboorling van Nederlandsch-Indië? Indonesië heeft, dunkt ons, taalkundig een veel wijder begrip en wel al wat Indië omvat, niet slechts Nederlandsch- maar ook Engelsch-Indië, ja de geheele samenstelling van alle Aziatische landen. Dit laatste blijkt ook wel de bedoeling te zijn geweest met de oprichting van het *Indonesisch Verbond*, en zoo begrijpen het ook vooral de hier vertoevende Chineezen, die zich geweldig roeren in dat verbond, en een hoog woord hebben in vergaderingen, waar de belangen van Ned. Indië en van den Inlander besproken worden.

Zoo knoopt men de belangen van de Chineezen en van de Inlanders in N.-I. aaneen. Een van de stellingen van Mr. Jonkman was: „Nederland behoort den Chineezen en Indonesiërs' *(let op de onderscheiding in benaming!)*, gelegenheid te geven de ontwikkeling van Indonesië" *(alias Nederlandsch-Indië)* „mee te leven met erkenning hunner cultuur. Nederland behoort tusschen Indonesië(!) en China op staatkundig, economisch en cultureel gebied een goede verstandhouding te scheppen." Het is, althans van de zijde der Chineezen zeer verklaarbaar, dat zij, na eeuwen de zwijgende rol gespeeld te hebben, en zich tevreden te hebben gesteld met het verwerven van groote stoffelijke welvaart door hun invloed bij de pachters en op den handel en nijverheid onder de Inlanders, nu veel van die voordeelen voor hen vervallen zijn, zich meer doen gelden ter verkrijging van gelijke rechten als de overige ingezetenen van Nederlandsch-Indië. Nu de vrijheid van vereeniging, nu de vrijheid van het woord in Indië voor niemand meer aan banden is gelegd, is het voor hen verleidelijk om met de ontevreden elementen in de Inlandsche maatschappij op te gaan, om almede hunne verlangens door het Gouvernement bevredigd te zien. Aan vele Inlanders is de samenwerking van die ijverige, scherpzinnige, welbespraakte lieden welkom. Zal die hun echter ten goede komen, zullen zij op den duur niet het gevaar loopen, door de Chineezen te worden verdrongen, wanneer deze zich blijven beschouwen als een bijzonder standpunt in te nemen in de Indische maatschappij en rekenen op den steun van buiten, van het land hunner voorvaderen, van China? Reeds blijkt meermalen — men lette op de jongste oneenigheid te Koedoes, en op uitingen der Chineesche pers in Ned.-Indië — dat hunne belangen niet altijd samengaan, ja ver uiteen kunnen loopen. De heer Lekkerkerker in zijne uitnemende en heldere voordracht, den 17den dezer voor de afdeeling 's-Gravenhage van „Oost en West" gehouden, herinnerde er aan, dat de Sarekat Islam ziin oorsprong had in een economische beweging tegen den Chineeschen handel onder de Javanen; en aanvankelijk ook alleen dien strijd bedoelde, dus een anti-Chineesche beweging, zooals deze zich kort geleden nog te Koedoes openbaarde. De consul-generaal te Batavia, de heer Owyang Kee, zeide op een door hem bijeengeroepen vergadering ter bespreking van door de Chineesche gemeente in Ned.-Indië tengevolge van den oorlogstoestand geleden schade, dat de in N.-I. geboren Chineezen thans reeds zich zelf feitelijk als Chineesche onderdanen beschouwen.

De heer Oei Kiauw Pik verdedigde op het congres de stelling: *Nederland behoort mede te werken tot de economische onafhankelijkheid van Indië, hetgeen voornamelijk bereikt kan worden door nauwere aansluiting tot China.*

Economische onafhankelijkheid van Indië, uitbreiding van de handelsbetrekking, is een groot belang, dat niemand met goeden grond weerspreken kan.

De heer Oei Kiauw Pik echter wil daarbij het land van zijn oorsprong op den voorgrond zien gesteld, zooals hij dat toelichtte in den volgenden geest:

„Het is de plicht van de koloniseerende mogendheid om haar koloniën te besturen naar de redelijke wenschen en inzichten der bevolking, zelfs al zou de richting, die de zich emancipeerende kolonie neemt niet geheel overeenkomstig den wensch van den moederstaat zijn. Elk volk dient tot een economisch onafhankelijk bestaan te worden opgeleid, d.i. een eisch des tijds.

Voor de zwaardere eischen aan de staatsfinanciën gesteld, die verband houden met de stijgende behoeften der bevolking, voor de steeds toenemende proletariseering, voor de gedurende den oorlog noodlottig gebleken afhankelijkheid van het buitenland, voor dit alles wordt 't scheppen van een eigen industrie in Indië noodzakelijk. Groot-industrie heeft kapitaal noodig. En noch Inlanders, noch Indië kunnen kapitaalkrachtig genoemd worden. Wat is natuurlijker dan dat de Regeering de leiding op zich neemt, zooals het in alle landen is geschied, waar de grootindustrie thans hare triomfen viert! Een 2e factor is de arbeidskracht, waarin echter slechts voor een gedeelte door Inlanders kan worden voorzien. Evenals voor den tabaksbouw in Deli, voor de tinontginningen in Banka en Billiton, zullen ook in de toekomstige groot-industrie Chineesche arbeiders het onmisbare element vormen. Schaf daarom de „poenale sanctie", dien verkapten vorm van slavernij af! Het is tevens van belang voor een nauwe aansluiting met China. De toekomstige industrie immers heeft voor haar producten een afzetgebied noodig; en welk ander land is er beter voor geschikt dan China, een land, dat de invoer niet aan differentieel recht of economische verbodspolitiek blootstelt, een land bovendien, dat qua afzetgebied om zijn honderden millioenen sterke bevolking, waarvan de enorme behoeften niet gemakkelijk te bevredigen zijn, in de wereld de voornaamste plaats inneemt.

Prinsen Geerligs berekende in „De Suikerindustrie in verband met den wereldoorlog" (blz. 62), dat Amerika in 1916 één millioen ton meer suiker zou produceeren, dan voor zijn eigen onderhoud noodig is.

De suikercrisis in Indië van 1917 was een bewijs, dat de suikeropkoopers de omstandigheid niet voorzagen, dat Europa zich voor de behoefte van het grootste deel van dat jaar kon voorzien in Amerika en in meer nabij gelegen productielanden." (Verslag Javasche Bank 1917—'18). Waar voor Javasuiker in de Ver. Staten van Amerika weinig ruimte meer schijnt te zijn, waar de zekerheid van aanvragen uit Europa zeer te betwijfelen valt, wordt het nu juist wenschelijk, zich van een grooten afzet in China te verzekeren. Effectiever en doeltreffender dan 't nauwer aanhalen der economische betrekkingen met China, is het betrachten van recht en rechtvaardigheid in de wederzijdsche politieke betrekkingen, dat tot uiting kan komen in een liberale en goede behandeling der 700.000 Chineesche ingezetenen van Indië. Terecht wees de nieuwbenoemde gezant voor China, de Hr. Oudendijk, er in een interview op: „De aanwezigheid van Chineesche nederzettingen in onzen Oost" — zoo zegt hij — „is een gelukkige factor, die den economischen band tusschen beide landen slechts ten goede kan komen." In dit verband beschouwd, maakt dus de Chineesche kwestie deel uit van Nederland's onbaatzuchtige Indonesische zaak. Het is aan Nederland om steeds meer waar te maken de woorden door den G.-G. van Limburg Stirum bij de installatie van den volksraad uitgesproken, dat het „ten volle berekend is voor 't voltooien der taak, die zijn meest eervolle verplichting vormt."

UIT DEN VOLKSRAAD.

III.

(Tjokroaminoto's Verdediging van de S. I.).

Il est aujour d'hui en aucune colonie, surtout asiatique, inutile de compter, sur le seul prestige de la force pour maintener la domination des Européens.

(Cabaton: „La presse indigène aux Indes neerlandaises", Rev. du Monde Musulman XXI - 1912).

De heer van Heekeren, hoofdredacteur van de „Indische Gids", kon in zijn jongste jaaroverzicht [1]) niet nalaten bij het opsommen van de ernstige en verontrustende verschijnselen in onze koloniale samenleving, zijn teleurstelling te uiten over het feit, dat de vereeniging Sarekat Islam meer en meer is verworden tot een zich tegen het gezag keerende organisatie. Een verzetspartij is er gegroeid uit de beweging, waarvan dezelfde schrijver in zijn jaaroverzicht over 1914 getuigde: „dat zij zich ging ontwikkelen tot een macht, die rustig naar verbetering streeft, een vereeniging, welker propaganda een Hollandsch karakter droeg en door dr. Rinkes gesteund werd." „De S. I." — aldus de heer v. H. — „is geen factor meer, die de leiding in Indië bemoeilijkt."

In gelijke richting gaan de gedachten van velen en in de eerste plaats van hen, die gelooven in de onfeilbaarheid van de leer van de rustige rust en de geleidelijke ontvoogding van het Indische volk in een door ons gewild tempo. De economische S. I. van 1912 was niet in strijd met die leer, de actie was pro-Hollandsch en dr. Rinkes zou de propaganda steunen. Kon het mooier en „ongevaarlijker?" Een enkele was er die de zaak wantrouwde, die in de ontwikkeling van de S. I. een gevaar voor de rust zag, zooals bijv. het „Soerabajasch Handelsblad" dat gevaar zag in het democratisch karakter van de S. I. Het blad schreef o. m.: „Ons gezag rust behalve op de kracht onzer bajonetten, op het politiek systeem, dat de Inlandsche Hoofden in eere houdt. „Dergelijke waarschuwende stemmen waren echter maar enkele, „men" was gerust en hoe meer coöperatieve S. I.-ondernemingen mislukten, hoe grooter het aantal der met de S. I. sympathiseerenden werd. Zelfs het oordeel onzer brave huismoeders over de vereeniging, die Spen en Kebon zoo brutaal had gemaakt, werd wilder.

Hoe geheel anders is het echter geloopen! In plaats van een pro-Hollandsche vereeniging, die de leiding niet bemoeilijkt, is de S. I. geworden een organisatie, die verantwoordelijk moet worden gesteld voor de ettelijke relletjes, diefstallen en moordpartijen, welke den laatsten tijd in Indië voorkwamen. De S. I. geeft weer — en meer dan ooit te voren — reden tot ontevredenheid, door haar beinvloeding van de massa, die, opgezwiept door de leiders, zich schuldig maakt aan allerlei excessen.

Zoo althans denkt de Europeesche massa in Indië, voorgelicht door de organen, die òf onvoldoende, òf onjuiste berichten over de S. I. en zijne leiders lanceeren.

En het is nu deze geheel verkeerde beoordeeling van de vereeniging, waarvan hij de leider is, die het Volksraadslid, Tjokroaminoto, er toe bracht bij de algemeene beschouwingen over de aanvullingsbegrooting 1919 een overzicht te geven van het ontstaan en de ontwikkeling van de Sarekat Islam en de factoren, die hebben meegewerkt tot het innemen van het huidige standpunt en het bepalen van de tegenwoordige richting dier vereeniging.

De geboorte van deze is een uiting van reeds lang bestaande, ingehouden eischen om het bestaande in het sociale, zoowel als in het economische leven te verbeteren.

> Ook is de S. I.-beweging een krachtig protest tegen de in menig opzicht gebrekkige rechtsbedeeling, tegen de in de wetgeving volgehouden en te ver doorgedreven rassen-onderscheidingen, tegen het feodale ambtenarendom met de noodwendig gepaard gaande willekeur, tegen willekeur van de zijde van administratieve ambtenaren, die de individueele vrijheid niet ontzien, kortom het doel der vereeniging reikt oneindig veel verder, dan zooals het omschreven is in de statuten.
>
> Volmondig en openhartig moet ik echter bekennen, dat men bij de geboorte der S. I. erg voorzichtig was en ook moest zijn, met het oog op het artikel 111 R.R., dat vereenigingen en vergaderingen van staatkundigen aard absoluut verbood. De S. I. moest dus in schijn als eenvoudige economische vereeniging worden geboren. Deze schijnbaarheid was echter niet lang vol te houden, niet wegens gebrek aan bekwame en bevoegde economische leiders, want die had men, zoo ze onder de landskinderen inderdaad niet te vinden waren geweest, onder de vreemdelingen kunnen zoeken, maar wel, omdat de S. I. vanzelf zich moest vormen uit de natuurlijke ontwikkeling der omstandigheden. De S. I. ontdekte al spoedig, dat op economisch terrein de Inlander bitter weinig kans van slagen zou hebben, gehandicapt door een tekort aan rechten en een teveel aan plichten. Zij moest daarom haar strijd op politiek terrein verplaatsen, of beter gezegd: aan twee fronten strijden, het economsiche en het politieke. In dien eersten strijd had de S. I. nog de vaste overtuiging en het ongeschokte vertrouwen, dat de wetten, waaronder de bevolking leefde, goed waren, doch dat de er fouten zaten in de uitvoering en veel verkeerdheden bij de uitvoerders. In vele opzichten was dit inderdaad zoo.

Verrassend voor velen zal zeker de openhartige verklaring zijn, dat de S. I. in schijn slechts een economische vereeniging is geweest.

Over de excessen, waaraan S. I.-leden zich schuldig maken merkte Tjokroaminoto het volgende op:

> Wat de excessen betreft, hier en daar door leden van de S. I. begaan, Mijnheer de Voorzitter, schier geen enkele beweging is vrij van excessen, en er mag daarom geen enkele beweging — ook de S. I. niet — worden veroordeeld, omdat er excessen bij hebben kunnen gebeuren, of er uit kunnen voortvloeien. Wie is zondiger, een S. I.-lid, dat excessen heeft begaan, of een ambtenaar, die onrecht of willekeur heeft gepleegd? Heeft zelfs het Recht, vooral het op dualisme berustend Indische Recht, niet zijn excessen? Deze excessen zijn bij duizendtallen aan te wijzen, de vonnissen, waarbij onrecht

[1]) „Ind. Gids", Febr. 1919: Nederl. Oost-Ind. in 1918.

hoogtij viert! Ontelbaar zijn de Inlanders, die op willekeurige wijze van hun dierbare vrijheid beroofd zijn, en maanden, ja jarenlang zonder schuld in preventieve hechtenis moesten zitten. Hebben de ambtenaren en beambten, die op zoodanige wijze iemand van zijn vrijheid hebben beroofd, geen excessen begaan? Kunnen zulke handelingen niet verklaard worden als excessen van het Recht?

Zeker, Mijnheer de Voorzitter, in elke beweging — ook in de S. I. — zijn er leiders en misleiders. Er zijn Danton's en Mirabeau's, maar er zijn ook Carnot's en Malesherbe's. Er zijn ambtenaren, die hun plichten stipt nakomen, maar er zijn ook ambtenaren, die hun plichten schenden. En de ernstige onlusten, waaraan hier en daar S. I.-leden deelnamen, hadden ook hun diepere oorzaken!

Maar hoezeer ook de S. I.-leiders zelf die fouten en excessen mochten betreuren, gevaarlijk als zij waren voor de vrije ontwikkeling der vereeniging, doordien zij in hooge mate de kansen op ingrijpen van de „sterke hand" verhoogden, zij konden echter geen spijt gevoelen over, nog veel minder besluiten tot de staking van hun actie om de bevolking meer en meer te doordringen van het besef, dat de ambtenaren er zijn moeten voor het heil en het welvaren der bevolking, en dat een ambtenaar, die deze taak niet vervulde, een slecht dienaar van het land was.

Na dan in het algemeen nog een en ander opgemerkt te hebben over den aard der excessen en de aanleidingen, besloot de spreker zijn S. I. verdediging aldus:

Mijnheer de Voorzitter, hiermede ben ik genaderd tot het einde mijner uiteenzetting. Resumeerende moeten wij dus op rekening van de S. I. stellen:

1. Het aankweeken van het besef, dat de ambtenaar er is voor het volk en niet omgekeerd het volk voor den ambtenaar.
2. Het aankweeken van het besef, dat geen mensch minderwaardig is dan een ander, in dien zin, dat geen mensch zich behoeft te laten vernederen en als minderwaardig wezen behoeft te laten behandelen door een ander.
3. Het aankweeken van het besef, dat de wetten, zooals zij nu zijn den Europeeschen onderdaan van het Indische Gouvernement bevoorrechten boven zijn Inlandsche mede-onderdaan en dat ter opheffing van die ongelijkheid een georganiseerde actie moet worden gevoerd om rechtsgelijkheid en gelijkberechtigdheid.
4. Het aankweeken van het besef, dat het zondige kapitalisme de vijand is der bevolking en een beletsel vormt voor haar economische ontwikkeling.

Ik houd mij ervan overtuigd, dat niemand zal willen ontkennen, dat de S. I. daarmee slechts uitvoering heeft gegeven aan de plicht tot opvoeding der massa tot die begrippen, welke onmisbaar zijn voor een volk, dat zijn plaatsje onder de zon naast andere volkeren wil kunnen veroveren. Geen dier beginselen heeft een agressief karakter, zoodat alleen door provocatie van andere zijde vijandige uitingen in het leven kunnen worden geroepen. Ik herhaal dus, hetgeen ik reeds eerder gezegd heb, waar zich excessen voordoen, moeten over het algemeen gesteld worden op rekening van de hand, die de klap geeft en van de propagators van de vuist in den „nek"- en „inhameren van ontzag"-politiek.

Wij zijn ietwat uitvoerig geweest in onze aanhalingen uit de rede van Tjokroaminoto; achtten daarvoor de zaak van voldoende belang. Immers, uit het betoog, dat beschouwd mag worden als een officieele S. I.-verklaring, weten zij, die nog twijfelen, dat de Javaan in ons bestuur niet meer ziet het alleen zaligmakend evangelie, maar dat integendeel, de Javaansche volksleiders hun volgelingen opvoeden in het besef, dat de Nederlandsche overheersching er is in de eerste plaats ten dienste der overheerschersbelangen en dat er strijd gevoerd moet worden om een bestuursstelsel te krijgen, dat zal zijn: de belangenbehartiger van Indië's eigen bevolking in de eerste plaats.

Dr. Radjiman gaf de werkelijkheid zoo juist weer toen hij 14 November 1918 in den Volksraad verklaarde:

Het met dwang en geweld verkregen gezag dient thans niet meer aan de orde te komen, want, bij een hardnekkig vasthouden van deze verouderde factor, blijft men zich blind staren op de zich veranderende en vervormende omstandigheden. Geknecht en verlamd, ingezonken en gedemoraliseerd is de overheerschte mensch, doch indien hij mensch blijft en niet vernietigd wordt, zal hij zijne menschelijke eigenschappen ontplooien, ondanks de zware druk, die hem klein tracht te houden; hij zal eveneens krachtens zijn sociaal wezen trachten steun te vinden bij anderen, die zich onder dezelfde omstandigheden bevinden. Dit is een natuurlijk verschijnsel, hetgeen wij terugvinden in onze Inlandsche Volksraadwerkclub.

Wij beleven een mooien tijd in Indië! Een eeuwenlang overheerscht volk richt zich op. En geen macht van bajonetten kan hier een werk verrichten gelijk dat van onze voorouders, toen zij zich in Indië vestigden.

Op de muren van de scholen zijn onze bajonetten voor goed stomp geslagen.

Gelukkig!

W. LUBBERINK.

Haag, 17-2-19.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De Strafvordering van Kromo.

In *De Indiër* verscheen een reeks artikelen, geteekend: „q.q. Kromo Mr. L. J. P. J. Jeckel", waarin o.a. gehandeld werd over: „De rechtspraak over Kromo in burgelijke zaken" en in het vijfde der reeks (niet alle nummers bereikten ons) over „de Strafvordering van Kromo". Aan het slot van dit laatste artikel belooft Kromo, dat hij in de volgende zijn hart zal luchten over het dessabestuur, de dessaverkiezingen en wat dies meer zij.

Algemeen bekend is het feit, dat de veiligheid van persoon en goederen in de dessa veel te wenschen overlaat, dat Kromo maar liever niet spaart, omdat het hem toch weer ontstolen wordt, dat er dessa's zijn, waar in één nacht 4 en 5, ja meer diefstallen gepleegd worden, dat het dessahoofd die niet eens aan den betrokken assitent-wedonso of wedono rapporteert, laat staan poogt ze tot klaarheid te brengen. De ondervinding leert zelfs, dat er dessahoofden zijn, die met de dieven heulen.

Volgens Schr. moet in de eerste en voornaamste plaats de politie in de dessa geregeld worden. De preventieve en repressieve politiemacht berust nu bij het dorpsbestuur, dat in zijn tegenwoordige samenstelling wel het minst daartoe geschikt is. Er zijn ook inlandsche ambtenaren belast met het opsporen der misdrijven en overtredingen, maar hun bemoeienis bepaalt zich meer tot huiszoekingen en het verhooren van beklaagden en getuigen. Het eigenlijke bewijsmateriaal spoort de dessa-politie op.

De ambtenaren missen in den regel tijd en personeel om de politiemacht behoorlijk uit te oefenen. „Zij missen in den regel en in nog meerdere mate mist het dessabestuur de kennis, noodig om misdrijven of overtredingen tot klaarheid te brengen."

De djaksa's de eigenlijke ambtenaren van het openbaar Ministerie bij de Landraden zijn daartoe niet altijd genoeg geschoold en krijgen de zaak kant en klaar voor zich met getuigen, beklaagden en overtuigingsstukken incluis.

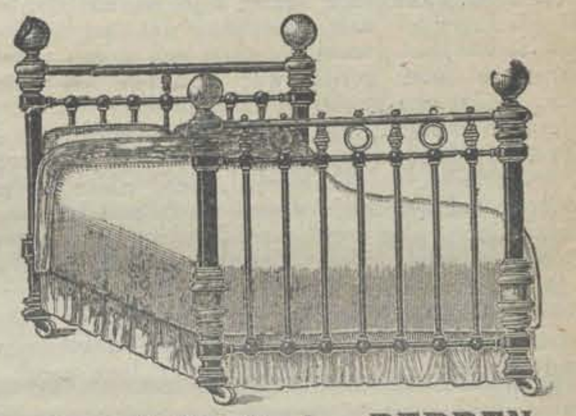
Zou de djaksa verder willen onderzoeken, hij zou slechts zelden resultaat daarmee verkrijgen, daar het onderzoek een bepaalde richting gekregen heeft.

Kromo ondervindt dan ook, dat er van vóórkomen van misdrijven en overtredingen geen sprake is en dat van de gepleegde misdrijven geen 50 pct. tot klaarheid komt.

De dessa-politie behoorde te bestaan uit speciaal daarvoor opgeleide mannen, onder leiding van deskundige politie-autoriteiten, die niet wachten op een rapport van het dessa-hoofd, maar zich zelf op de hoogte stellen van de strafbare feiten en die tot klaarheid zien te brengen.

Is er klaarheid en de vermoedelijke dader gevat, zoo moet de betrokken landraadspresident of landrechter met de zaak geadieerd worden.

Voorgeschreven moest zijn, dat de landraadspresident de zaak terstond summier onderzoekt en naar den Landraad verwijst, indien daarvoor vatbaar, met opgave van den dienenden dag en bepaling wat er met den beklaagde gebeuren zal.

Is de zaak niet voldoende tot klaarheid gebracht, zoo beveelt hij een nader onderzoek, bepaalt door wien dit zal ingesteld worden en in welke richting het zal geschieden.

„Aanbeveling zou het verdienen een permanenten rechtercommissaris te benoemen, die binnen een zeker ressort met dat onderzoek belast is”.

Ieder ingewijde weet, dat zaken, waarin niet terstond of althans zeer kort na het gepleegde feit de hand op een beklaagde gelegd wordt, bijna zonder uitzondering in het vergeetboek raken. Daarbij wordt maar al te vaak de orde der dingen omgekeerd en lukraak iemand gearresteerd als de vermoedelijke dader om eerst daarna naar het bewijs van zijn schuld te zoeken.

Hieraan zou een eind gemaakt worden door het bovenbedoelde stelsel.

Al of niet op loon.

Met deze uitdrukking wordt bedoeld, of een contractarbeider, met wien een arbeidsovereenkomst werd aangegaan, dat hij een bepaald aantal jaren tegen een zeker in het contract genoemd loon zal werken onder alle omstandigheden elken dag het loon moet bereiken.

Op het oogenblik is dat niet het geval, aldus de *Deli Ct.*, waaraan we het volgende ontleenen:

Bij elke maandelijksche afrekening zijn er bij een ploeg werklieden eenigen, die minder verdiend hebben dan hun contractueel loon, terwijl anderen meer ontvangen. Tot voor korten tijd waren planter en arbeidsinspectie van meening, dat het voldoende was, indien het gemiddeld door een groep arbeiders verdiende loon gelijk was aan het contractueele loon, zoodat een ploeg van 40 arbeiders van een contractueel dagloon van 40 ct. moest verdienen 30 × 40 × 40 ct. Hoe het totale bedrag van *f* 480 over die 40 werklieden verdeeld werd, deed niets ter zake. Bedroeg het verdiende doorsneeloon minder dan het contractloon, dan werd pond-pondsgewijs bijgepast, totdat het contractloon bereikt werd.

De tegenwoordige arbeidsinspecteur is echter een andere meening toegedaan en leest uit het contract, dat elke koelie, aan wien een bepaald dagloon gegarandeerd werd, ook inderdaad dat loon moet verdienen.

Dientengevolge werd tegen twee beheerders van ondernemingen, proces-verbaal opgemaakt. De officier van Justitie ging echter niet tot vervolging over dan nadat de procureur-generaal zijn wensch daartoe had te kennen gegeven. De arbeidsinspecteur en de chef van de arbeidsinspectie zijn van oordeel, dat de koelie bij het sluiten van zijn contract niets anders kan beloven dan dat hij 10 uur per dag zal werken tegen een bepaald loon. Bij zijn eerste contract weet de koelie niets van tjangkollen, parits graven of andere werkzaamheden. Alleen weet hij, dat hij 3 jaar gaat werken tegen 30, 35 of 40 ct. per dag.

„De arbeidsinspectie ziet in het contract slechts twee tegenoverelkaar staande verplichtingen. Die van den koelie om te arbeiden gedurende een zekeren tijd en die van den planter om hem daarvoor een bepaald dagloon te geven. D u s m o e t o o k d a t l o o n b e t a a l d w o r d e n.”

De koelies, die niet op hun loon komen, zijn oude of minder krachtige koelies, die toch hun best gedaan hebben. Werken ze niet voldoende, dan moet de planter hen niet aannemen. Tegen luiheid of wegloopen van het werk moet het toezicht, uitgeoefend door mandoers en assistenten, waken.

De arbeidsinspectie is van oordeel, dat er onder de arbeiders in Deli over het algemeen niet geluierd wordt.

De algemeene fout is, dat eerst aan het einde der maand berekend wordt, wat de koelies verdiend hebben. Werd het loon elken dag nagegaan, dan kon men reeds na één of twee dagen zien, wie niet op loon zou komen en dien dan ander werk opdragen.

Bij het sorteer- en bundelloon stelt de planter zich ook nog steeds op het standpunt, dat het loon over een lange periode genomen moet worden. De arbeidsinspecteur meent, dat het uitbetalen van het volle loon, ook wanneer in taakwerk minder verdiend is, geen aanleiding tot luiheid zal geven.

Het meer en meer ingevoerde dagwerk, in verbinding met een verhoogd stukloon, waarbij het werk afkomt en het contractloon bereikt wordt, acht de arbeidsinspectie de meest gelukkige werkwijze.

Mocht de Raad van Justitie een uitspraak doen tegen de bedoeling van de arbeidsinspectie, dan zullen de bepalingen gewijzigd worden. Dit nu acht de *Deli Ct.* niet in het belang van den arbeider, evenmin als een planter, die vindt, dat het nog uitgemaakt moet worden, wie er aan het eind van de maand het minst tevreden is, als het blijkt, dat een zeker percentage van de kongsie niet op loon gekomen is, d e a r b e i d e r, die minder krijgt dan zijn contractueel loon, of d e p l a n t e r. In veel, zoo niet de meeste gevallen kan men met zekerheid zeggen de planter, die het meest opschiet met koelies, die door flink te werken hooge loonen verdienen.

„En als de arbeidsinspectie nu met alle geweld opkomen wil voor de zwakke koelies, dan mag ze niet over het hoofd zien, dat bij het uitschieten van werklieden, dikwijls de opmerking gehoord wordt, „dat hij nooit geklaagd heeft over het niet op loon komen”.”

Ieder administrateur kent de jammerklachten der menschen, die teruggezonden moeten worden, en die smeeken om een nieuw contract te mogen sluiten, zelfs zonder het gebruikelijke present van *f* 10.

Dit wat de zwakken betreft. Wat de middelmatige koelies aangaat, daaronder zijn er altijd, die niet op loon komen:

1°. doordat er nog steeds mandoers zijn, die bij het opnemen der werkzaamheden onderlinge schuld der koelies verrekenen;

2°. doordat er koelies zijn, die overdag een pikolan brandhout of een bundel gras verzamelen, waarmee ze misschien een gld. per dag verdienen;

3°. doordat de koelies, die een halven nacht gedobbeld hebben, weinig lust in hun werk hebben, waarbij ook de opiumschuivers te rekenen zijn.

Moet elke contractant op loon komen, zoo ontvangen bovenbedoelde koelies een premie voor hun onverschilligheid of luiheid, „terwijl de hardwerkende koelies slechts uitbetaald krijgen, wat ze in werkelijkheid verdienen, zonder premie. Op een goed beheerde onderneming komt het er niets op aan om elke maand voor één of twee achterblijvers een paar gulden bij te passen, maar wie door jarenlangen omgang met Javanen dit volkje kent, weet, dat er spoedig velen door minder te werken niet meer dan het minimum loon zouden halen, zoodat binnen enkele jaren de hoogere verdiensten van thans verdwenen zouden zijn.

„Bovendien” — zoo meent de planter, wiens oordeel de *Deli Ct.* in het bovenstaande weergeeft — „waar het contract zelf spreekt van een evenredige vermindering van het loon, daar is het duidelijk, dat de mogelijkheid is opengelaten, dat de arbeider minder verdient dan zijn dagloon bedraagt.”

De redactie van zooeven genoemd blad vindt het een der grootste bezwaren, dat er niet bekend is, hoeveel pct. der koelies niet op loon komen. Het is toch heel iets anders of 2 of 3 pct. der koelies niet op loon komt, dan wanneer dit aantal 20 of 30 pct. bedraagt, hetgeen bewijzen zou, dat de borongprijzen te laag zijn, waartegen dan maatregelen genomen dienen te worden.

Daarbij komt dan de groote kwestie van het instellen van een premie op luiheid, want al is de Javaan in het algemeen niet lui te noemen, er zijn voorbeelden te over, dat de Javaan vrijwel onverschillig is voor meer geldelijk voordeel dan voor zijn levensonderhoud noodig is. Verhooging van loon prikkelt den Inlander niet steeds tot vermeerdering van arbeidslevering. „En juist daarom dient goed overwogen te worden, aleer men dien geringen prikkel nog gaat wegnemen. Juist omdat de Javaan in de toekomst voor zijn eigen welzijn en dat van het land tot meer Westersche begrippen omtrent economie moet komen.”

De redactie heeft den indruk gekregen, dat er van de arbeidsinspectie een algemeen verlangen uitgaat naar loonsverhooging.

Al is de positie der contractarbeiders nog in verschillende opzichten te verbeteren, de red. gelooft, dat die verbetering vooral in de toekomst moet komen onder andere arbeidsverhoudingen, wanneer de planters niet meer gedwongen zijn millioenen uit te geven, die niet aan den arbeider ten goede komen, waardoor het dagloon voor den werkgever tot bijna één gulden stijgt, waartegenover op Java misschien 25 of 30 centen in verschillende cultures wordt uitgegeven.

Suriname.

Eenige dagen geleden hebben wij voor het eerst een brief uit Suriname ontvangen, die niet door den censor was geopend. De brief is niettemin lang onderweg geweest; hij was n.l. gedagteekend 8 December.

* * *

In de Surinaamsche bladen lezen wij dat in een der bioscopen te Paramaribo — „Kino's” noemt men ze daar — een gouvernementsfilm uit Britsch-Guiana vertoond is. „De directie van het Kino-theater Scheurlen — aldus „*Suriname*” van 19 November — heeft niet geaarzeld de hooge kosten te betalen om deze film hier te vertoonen, en daarmede zal zij velen in de gelegenheid stellen hoogst interessante kiekjes te genieten uit de naburige kolonie. Voor velen een aangename herinnering, voor nog meer daar een kijkje in een leven, dat parallel met het onze loopt en toch zoo veel daarmede verschilt.”

De film geeft te zien gezichten uit de bovenrivieren, de watervallen, een bezoek aan Mazaruni, de balataindustrie, enz.

De Engelschen zijn ons ook hierin voor geweest. Zou het niet op den weg liggen van het *Koloniaal Instituut* dergelijke opnamen in Suriname te laten doen of althans de Demerarische film aan te koopen om die hier te lande te doen vertoonen?

Zulk een film — of „rolprent”, zooals men nu

schijnt te moeten zeggen — is heel wat leerzamer dan menige dikke reisbeschrijving.

* * *

In een correspondentie uit New-York in de „N. R. Ct." van 13 Februari, Avondblad B, vraagt de briefschrijver:

„Is het ten uwent algemeen genoeg bekend, dat er (volgens The Nation's Business) ten behoeve van terreinverkenningen in Suriname's binnenland twee expeditiën per vliegtoestel waren ontworpen voordat de oorlog uitbrak? Alleen verlangde de regeering voorbereidingen te treffen ten bate van landingsplaatsen, waardoor de uitvoering uitstel leed."

Wij meenen in der tijd van het plan mededeeling te hebben gedaan in dit blad. Zou er nog iets van komen? De briefschrijver zegt dat „de uitvoering uitstel leed."

* * *

In de „N. R. Ct." van 15 Februari, Avondblad C, het volgende bericht:

„Onder leiding van William Beck, directeur van de vogelafdeeling aan den dierentuin te Bronx (Grooter New-York), zal een expeditie van achttien mannelijke en vrouwelijke geleerden naar Britsch-Guyana gaan, die daar in het oerbosch wetenschappelijke nasporingen zal verrichten. Het doel van de expeditie is, om bijdragen te verzamelen voor een volledige collectie van Amerikaansche tropische vogels."

Ook dit is een oud plan, dat wij reeds vroeger in dit blad hebben besproken. Wij meenen ons te herinneren dat Beck reeds vroeger in Britsch-Guyana met eenige assistenten met hetzelfde doel werkzaam is geweest.

Het grootsche plan is weer een bewijs van de groote belangstelling van de Vereenigde Staten in de Guiana's, waar gedurende den oorlog ook hunne handelsbetrekkingen zeer belangrijk zijn toegenomen, ten koste van het moederland der koloniën.

* * *

Wij hebben tot dusver verzuimd de aandacht onzer lezers te vestigen op de tweede, vermeerderde en verbeterde uitgave door de Vereeniging „*Oost en West*" van het bekende boekje „*Onze West*", waarvan het eerste gedeelte „*DE KOLONIE SURINAME*" bewerkt is door *Fred. Oudschans Dentz* en het tweede „*DE KOLONIE CURAÇAO*", door *Mr. B. de Gaay Fortman*.

Het boekje — dat slechts 50 cents kost — bevat in kort bestek vele belangrijke gegevens over onze West-Indische koloniën en zou ook op de lagere scholen hier te lande met vrucht gebruikt kunnen worden, tezamen met het platenalbum „*ONZE WEST IN BEELD EN WOORD*", door *Fred. Oudschans Dentz* en *Herm. J. Jacobs* in 1917 door *de Bussy* uitgegeven.

* * *

„*COMMERCIAL HOLLAND*" van Februari — het nieuwe maandblad, door *Nijgh & van Ditmar* uitgegeven — opent met een aardig artikeltje over Suriname. Als motto staat aan het hoofd een uiting van Koning Willem III: „Fine Surinam must become for us a second Java, for the blessing of both the Netherlands and the Colony", die wij onvertaald teruggeven.

We veroorloven ons de volgende aanhaling uit het artikel:

........„The financial condition of the colony has been unfavourable since 1772. The subsidies which Holland had to supply since 1816 amount to more than thirty millions of florins.

These circumstances, not unnaturally, caused and cause still some friction between the people here and the colony. It is just as in the case of a father, whose son has become a permanent „student" at the university, without probability that the latter will pass his examination and make his living. Reproaches and accusations, recriminations and vindications are constantly being made from both sides.

Both have committed errors, none of the two is faultless, and vet at the bottom of all this lies the feeling that blood is thicker than water. People abroad ought not to forget this."........

Laat ons hopen, dat de heer *Kasteleyn*, die nu op weg is naar Suriname, de bekwame repetitor zal blijken, die den student eindelijk door zijn examen helpt.

Onder de producten van de kolonie rekent de welwillende schrijver ook petroleum. Is dat niet wat voorbarig?

* * *

Namens vele gepensionneerde ambtenaren en weduwen van ambtenaren van de kolonie Suriname is een adres verzonden aan de Koningin in zake de berekening en vaststelling van hun pensioenen. Gedurende de jaren van verlof, hun indertijd verleend tot herstel van gezondheid, bleven hun verlofstraktementen onderworpen aan de gebruikelijke kortingen — 8 pCt. voor de ongehuwden en 10 pCt. voor de gehuwden — ten behoeve van hun later pensioen. Doch bij de berekening van het pensioen worden deze verlofsjaren en daarmede de daarin gestorte geldelijke bijdragen buiten beschouwing gelaten.

Bij de berekening van de pensioenen van de ambtenaren en weduwen van ambtenaren van Curaçao tellen de verlofsjaren voor de helft mee.

* * *

Moeten wij den „Afgevaardigde" van de „*Haagsche Post*" gelooven — zie het nummer van 15 Februari — dan zijn de begrootingen van de West in de afgeloopen week in de Afdeelingen van de Tweede Kamer onderzocht. Er is dus eenige kans dat zij vroeger dan verleden jaar in openbare behandeling komen.

* * *

Te Bern is plotseling overleden de heer mr. S. J. Visser, oud-advocaat-generaal bij het gerechtshof in Suriname.

Een paar jaar vóór den oorlog ontvingen wij uit Bern van Mr. Visser een overdruk van een artikel van zijne hand in „*Die Friedensbewegung*" No. 21—22 van 15 November 1912, getiteld: „*Diplomatie und Konsulat*".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Chineezen en Inlanders. Hierover geeft in een hoofdartikel in de *Neratja*, *Abdoel Moeis* een beschouwing. Na een inleiding, waarin herinnerd wordt aan zijn in Nederland gehouden rede over den noodlottigen invloed der opkoopers op Java en de daarop in de Maleisch-Chineesche pers tegen hem losgebroken storm van verontwaardiging, waarin ook de *Sinar Hindia* meêdoet, verklaart *Abdoel Moeis* nog eens uitdrukkelijk, dat stoken zijnerzijds nooit bedoeld was. Nu blijkt uit een artikel in de *Oetoesan Hindia* van 5 November l.l. No. 209, dat *Semaoen* niet alleen zijn (Abdoel Moeis) in Nederland gesproken woorden beaamt, maar ook beweert, dat er vele bewijzen zijn van een bestaanden wrok tusschen de Inlanders en Chineezen. Na aanhaling van bedoeld artikel zegt *Abdoel Moeis:* Semaoen kan gelijk hebben; en is dat zoo, dan wenschte schrijver tot de Chineezen, de Chineesche vereenigingen en in de eerste plaats de Chineesche pers, het verzoek te doen om: *Kromo* niet in den weg te zitten bij zijn streven naar economischen vooruitgang; zijn recht te erkennen, om te beproeven dien vooruitgang te bemachtigen; zich onzijdig te houden, als Kromo vereenigingen opricht met het doel zijn rechten te herkrijgen; n.l. de vrijheid uit de vuist der Nederlandsche Regeering en de economie uit de greep van het kapitalisme. Als Kromo niet op de een of andere wijze geplaagd wordt, zal hij ook niets doen. Er bestaat geen haat tegen het Chineesche ras; men vrage het slechts aan de verspreid wonende Chineezen in de kampongs en de dessa's. Schrijver dringt nogmaals aan op een conferentie der Inlandsche en Chineesche politieke vereenigingen, inclusief de pers-vertegenwoordigers van beide landaarden, om te geraken tot een gemeenschappelijk samengaan van Chineezen en Inlanders, die beiden overheerschten zijn, en krachtiger te staan in de actie ter verkrijging van vrijheid.

Inlandsche militie. Blijkbaar deze verwarrend met „*Indië Weerbaar*", somt *Langitan* in de *Soeara Rajat* zijn bezwaren daartegen op, die gelden voor Inlandsche christenen als voor de Mohamedanen. De eerste grondslag van Christendom is: liefde tot zelfs voor den vijand (ongeteekende noot: van den Islam eveneens), en de Christenen, die „*Indië Weerbaar*" willen, handelen dus niet christelijk. De soldaterij staat gelijk aan moordzucht en dat wordt dan met een lief woord: militairisme genoemd; en de stand van den soldaat is geen andere dan die van den beul te Batavia, en eigenlijk nog minder, want de beul hangt alleen lieden op, waarvan de schuld bewezen is en soldaten dooden meestal onschuldigen. Weg met het militairisme!! Leve de broederschap!! Zij voor hem, die zijn Christenisme (het woord is van Langitan) voelt, met de *Soera Rajat* de leus, en daarom is de I.S.D.V. zoo christelijk in richting. Bedenkt, dat de Christenen in Europa nu ook die leus huldigen. Vroeger was het nog in Duitschland „Weg met Liebknecht", nu roepen allen: „Leve Liebknecht"! Met een citaat uit Latourneau over de barbaarschheid van het doodslaan in oorlogen, besluit schrijver

zijn artikel, waaraan de redactie nog toevoegt, dat militairisme door geen enkelen godsdienst gewild is; men wil vrede en broederschap overal. Militairisme is een vrucht van het kapitalisme en vernedert den mensch. Men moet daarom denken aan het *belang*, niet aan den *godsdienst*, bij de bestrijding van deze tegenwoordige onderdrukking. In Europa worden de arbeiders verdeeld door den godsdienst, moge zulks in Indië niet het geval zijn.

Uit den Volksraad. *Naratja* schrijft: In de *Algemeene beschouwingen* der afdeelingsverslagen van den Volksraad, wordt steeds strikt neutraal gesproken van ,,eenige", ,,enkele", ,,meeste" leden, zonder onderscheid te maken tusschen Inlanders en Europeanen. Daarom vindt de redactie het vreemd, dat wel gesproken wordt van: verscheidene Inlandsche leden noemden de heeren Sneevliet en Baars gevaarlijk, enz. Onwillekeurig rijst de vraag, of hiermede de bedoeling heeft voorgezeten, om de leden of de Inlanders op te zetten tegen de I.S.D.V. of S.D.A.P., dan wel of men onderscheid wil maken tusschen de Europeesche en Inlandsche Volksraadsleden? Het is wenschelijk dat de Rapporteurs in den Volksraad op deze vraag uitleg en antwoord willen geven.

Verschil van opvatting. Naar aanleiding van het verzoek van I.S.D.V. aan Douwes Dekker om te Soerabaja te komen debatteeren met Baars of Sneevliet, zegt *Darmo* in *Sri Diponegoro*, dat een woordenstrijd onder Europeanen iets heel gewoons is. En wie het mooiste praat, de overhand behoudt in een debat, krijgt den eerenaam en wordt leider. De Inlanders denken daar anders over en de meesten zeggen: Als de theorie goed is, maar de gedragingen slecht, zullen de handelingen ook geen vrucht dragen.

S. I. en Werkstakingen. Als hoofdartikel staat in de *Benih Mardika* een schrijven van *Mohamed Samin*, president van de S. I. te Medan, die vele brieven, met verzoek om inlichtingen in zake werkstaking, daarin beantwoordt. Hij zegt veel sympathie te hebben voor de werkstakingen, zooals die te Semarang door de S. I. worden georganiseerd. Hij heeft nadere en volledige inlichtingen van Semaoen gevraagd en zal die later mededeelen. Werkstakingen zijn goed om voldoening van door de koelies gestelde eischen te verkrijgen, wat op een andere behoorlijke manier niet kan geschieden. Maar men moet eerst een weerstandskas en de *zekerheid* hebben de zaak te *winnen* door goede organisatie. Hij waarschuwt zijn vrienden op de Oostkust, geen werkstaking te entameeren zonder ruggepraat met hem. De redactie vindt dat alles mooi, maar nimmer mag *boycot* worden nagelaten, waar het noodig is, ,,om kapitalisten af te leeren."

Rijksraad. In de *Djawi Hisworo* zoekt ,,*Kang Tjoetel*" de gebrekkige uiting van den reeds lang bestaanden rijksraad in de al te groote bemoeienis van het Europeesch bestuur in de Vorstenlandsche aangelegenheden en in de lamlendigheid van de leden zelf. De rijksraad durft nooit initiatief te nemen; van alles moet eerst den resident kennis gegeven worden. Als de resident dan maar laat blijken ergens niet van gediend te zijn, dan laat de rijksraad verder ook de aangelegenheid rusten. Schrijver vreest om dezelfde redenen, ook zeer voor de aanstaande gemeenteraden. De Inlandsche leden zullen tot schade en schande van het Rijk weder te veel den Resident naar de oogen zien.

Over de Revolutionnaire Beweging. In de *Sinar Hindia* gaf de heer *Semaoen* een overzicht van de revolutionaire beweging in Nederland, naar aanleiding waarvan hij, volgens een vertaling van de *Indiër*, het volgende schreef. Thans mag worden gevraagd: Wanneer het bestuur hier een ontslagbriefje thuis krijgt en wij ingezetenen krijgen het recht onze zaken zelf te beredderen, zal het bestuur hier dat dan willen? Zal het bestuur hier dan mogelijk de socialistische regeering van Nederland niet erkennen en eigen vorstje spelen in Indië? Er zal hierover ongetwijfeld wat te doen zijn, want ook in Indië heeft men socialisten als Sneevliet, Baars e.a. Deze kameraden, die veel aanhangers hebben onder de matrozen van de oorlogsschepen en onder een groot deel van de Europeesche militairen, hebben partijgenooten in de S. I. en kunnen daardoor rekenen op den steun van duizenden Inlanders, onder wie vele politieoppassers in de groote plaatsen en onder de Inlandsche militairen, van wie ook velen lid zijn van de S. I. tegenwoordig. Ongetwijfeld zal de partij van Sneevliet zich met kracht weren om de machtiging ten uitvoer te brengen, welke de socialisten in Nederland zullen zenden. En wij gelooven dan ook, dat het hier in Indië hard tegen hard zal gaan op bijzonder hevige wijze. Maar, wanneer nu de geldmenschen hier het ontslag aanvaarden, dan moeten de ingezetenen van Indië zelf vertegenwoordigers aanstellen om nieuwe wetten te maken en kunnen zij dat al? Dat is een lastige vraag. Voor den naasten tijd kunnen wij Inlandsche socialisten nog niet dezelfde bestuurszaken hanteeren op socialistischen grondslag, omdat het socialisme hier pas haar intrede heeft gedaan en nog door weinigen de beteekenis er van door en door begrijpen.

Een Prijsvraag. De vereeniging ,,*Radyopoestoko*" te Solo heeft volgens de *Djawi Kondo* een prijsvraag uitgeschreven voor werken over de zilversmeedkunst. De premie bedraagt voor dit werk *f* 100.

Wajang Poerwo. *Djoeroetjitro* vertelt in *Bromartani* van een te Solo plaats gehad hebbende *wajang poerwo* voorstelling, waarbij de zeer bekwame *dalang* in den loop van de opgevoerde *lakon*, die ideeën weergaf ten aanzien van verschillende belangrijke vraagpunten van den tegenwoordigen tijd, als bijv. onderwijs, militie, rechtszekerheid en rechtsunificatie. Schrijver acht zulks een zeer toe te juichen zienswijze van den dalang, omdat daardoor de moderne begrippen, de vraagstukken van den dag als anderszins, in populairen vorm worden verspreid onder en toegankelijk worden gemaakt voor de bevolking bij een zoo bij uitstek geliefd volksvermaak, als de wajangvoorstellingen, die op zich zelf al nuttig, doordat zij de oude cultuur en de geschiedenis van Java doen kennen, voor het volk dus van dubbel nut zullen zijn. De redactie is 't ook eens met het denkbeeld van Djoeroetjitro, om meerdere wajangvoorstellingen te geven op openbare plaatsen, zooals in de societeit, na de vergaderingen in de vergaderzalen. Doch dan moeten aan de dalangs ook meerdere eischen gesteld worden, zij moeten weten, wat er onder het volk leeft; ook moet de dalang zicht hebben op den gang der volkszaken; zoodat hij precies het hart kan treffen van welke toeschouwers ook, 't zij jong, 't zij oud, 't zij man of vrouw. In één woord hij moet zijn toehoorders voldoende beheerschen en leiden.

Djowodipo. De welbekende vereeniging van *Kromo* — alzoo een Javaan in de *Locomotief* — welke echter ook vele leden uit de Javaansche aristocratie telt, breidt zich in den laatsten tijd zeer sterk uit. Haast op elke plaats in Oost- en Midden-Java treft men hare leden aan, op wier borst de *Tjihno Trimoerti* prijkt, het bewijs van hun lidmaatschap. En de woorden ,,*Wiro*" en ,,*Woro*" maken bij de Djowodipoleiders plaats voor Raden, Ngabei, Mas enz. en Raden Ajoe of Mas Ajoe. De adellijke titels worden geminacht en een Djowodipaan voelt zich beleedigd, wanneer hij Raden Ngabei K...... wordt genoemd, in plaats van Wiro K., of wiro Tjjokrosoedarmo; tjoetjoek (Djowodipotaal voor president) der Vereeniging, heeft zijn zin gekregen. En wanneer men Soerabaja komt bezoeken, is het geraden om geen verwachting te koesteren, dat men door een dogcartkoetsier in de Kromotaal (het hoog-Javaansch) aangesproken zal worden. De ,,Djowo-Dipo" heeft bijna haar toppunt van glorie bereikt...... Doch zie, evenals alle andere vereenigingen tegenkanting ondervinde van andere ,,perhimpoenans" (vereenigingen) heeft nu de ,,Djowo-Dipo" ook een tegenstander gekregen. Een tegenstander, die elke woro of wiro doet sidderen. Het debat van landgenoot Tjipto op het ,,Djowo-Dipo" congres heeft den stoot gegeven tot de oprichting van een vereeniging, welke volgens een Djowo Dipaan zich tegen zijn vereeniging keert (het comité van de nieuwe vereeniging beweert, dat de vereeniging neutraal is) en met recht een pendjilat-vereeniging (strooplikkerij) genoemd kan worden. (Zie Oetoesan Hindia van 7 November). Oppervlakkig beschouwd is de geboorte van de ,,*Mengajoe Bahasa Djawa*", zoo heet de nieuwe vereeniging, van geen beteekenis, doch wanneer men goed nadenkt, is de bloei van deze vereeniging een naderend gevaar voor de ,,Djowo-Dipo". Immers landgenoot Soerpowidikdo (lid van de nieuwe vereeniging, die onlangs een stuk in de *Nieuwe Soerabaja Courant* geschreven heeft en thans van alle kanten door Dipoleden aangevallen wordt) zal zonder mooite medewerking kunnen verkrijgen van de aanzienlijke Javanen, die meer gesteld zijn op het *behoud* van de Kromotaal, (doel der ,,Mengaja Bahasa Djawa") dan op den ,,ruwen" Djowo Dipo stijl. Welke regenten zouden door een dogcartkoetsier in de Ngokotaal (het laag Javaansch) aangesproken willen worden? En zijn er geen bewijzen genoeg, dat de meeste gegoede Javanen tegen de ,,Djowo-Dipo" zijn? Van deze heeren is de ,,Mengajoe-Bahasa-Djawa" zeker van een flinke medewerking verzekerd. De ,,Djowo-Dipo" is in gevaar. Doch wie weet of Woro Tjokrosoedarmo niet in staat zal zijn dit gevaar te keeren!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Ontslag Regent van Bangkallan. Omtrent dit ook in den Volksraad besproken geval schrijft de *Bintang Soerabaja* o.m. het volgende: De Regeering kan geen vrijheid vinden om de archiefstukken betreffende het aan den regent van Bangkallan verleend eervol ontslag uit 's lands dienst over te leggen. Luidens de in het G. B. van 28 Augustus l.l. opgenomen overweging kon Raden Adipati Ario Soero Negoro niet in zijn betrekking van regent gehandhaafd worden, wijl hij heeft toegestaan, althans geen maatregelen heeft genomen om te voorkomen, dat zijn bijvrouw Painah, steunende op den invloed, dien zij op hem uitoefent, van Inlandsche ambtenaren in genoemd regentschap bij hun bevordering belangrijke sommen gelds heeft geëischt en aan sommigen van die ambtenaren of hun echtgenooten tegen bovenmatige prijzen sieraden en kleedingstukken heeft verkocht, als gevolg waarvan in het ambtsgebied van den regent hoogst ongewenschte toestanden zijn ontstaan. Op de gedragingen van Painah werd het eerst de aandacht gevestigd in een artikel in de *Pantjaran Warta* van 13-3-'17, waarin werd medegedeeld, hoe de bijvrouw van een hooggeplaatst Inlandsch ambtenaar te Bangkallan de pryajies dier afdeeling uitzoog, van hen

bij bevordering de drie maanden bezoldiging, die zij dan als voorschot kunnen krijgen, opeischte en hoe zij voorts verschillende goederen opdrong, gewoonlijk voor 2 à 3 maal de waarde. Dit blad werd den regent door het hoofd van plaatselijk bestuur ter lezing gegeven. Ook de *Oetoesan Hindia* van 19-3 d.a.v., waarin over dezelfde vrouw werd bericht, dat zij de Inl. ambtenaren noodzaakte tot aankoop van in haar bezit zijnde handelsgoederen, waarvoor crediet werd gegeven, met het gevolg, dat vele dier ambtenaren in schuld geraakte, werd den regent ter inzage gegeven, terwijl hem daarbij tevens onder het oog werd gebracht, dat aan dergelijke toestanden — althans indien de berichten waarheid bevatten — een eind moest worden gemaakt en dat, om dat doel te bereiken, zoo noodig de meest gestrenge maatregelen zouden worden toegepast. Toen de terzake, zoowel door den assistent-resident van Bangkallan (daarin bijgestaan door de aan hem toegevoegde controleurs) als door den resident zelf ingestelde onderzoekingen de juistheid van bedoelde persberichten uitwezen, werd door den resident bij een bespreking met den regent, dezen opgedragen een opgave in te dienen van door Painah gedurende de laatste twaalf maanden aan ieder der Inl. ambtenaren of hun gezin geleverde artikelen en de prijzen daarvan. Aan deze opdracht heeft de regent geen gevolg gegeven. Slechts schriftelijk deelde hij mede, dat hij Painah om inlichtingen had gevraagd, waarop zij ontkend had ooit iets aan Inl. ambtenaren of hun ambtenaren te hebben verkocht; wel was zij vroeger een enkele keer voor goede kennissen borg geweest, doch zij kon niet meer opgeven voor welke goederen dat had plaats gehad. Vermits nu op grond van de verklaringen en processen verbaal van verhoor van eenige der betrokken Inl. ambtenaren niet betwijfeld kon worden, dat Painah zich aan de haar ten laste gelegde handelingen had schuldig gemaakt en dat de regent hiervan op de hoogte moest zijn geweest, meende de Regeering hem niet langer haar vertrouwen te mogen schenken. De afzetterijen, waaraan genoemde bijvrouw zich schuldig maakte, hebben er toe geleid, dat Inl. ambtenaren met tegenzin in de afdeeling Bangkallan werden werkzaam gesteld, al ging de plaatsing aldaar met bevordering gepaard, en dat velen van hen moeite deden om uit die afdeeling weg te komen. Zelfs is het waarschijnlijk, dat een districtshoofd tot het plegen van verduistering van belastinggelden werd gedreven door toedoen van die bijvrouw, die hem bij verschillende gelegenheden noopte allerlei goederen, waaronder sieraden, van haar te koopen tegen prijzen ver boven de waarde.

Uit het vorenstaande blijkt dus: 1o. dat het onderzoek, hetwelk tot het ontslag van den regent van Bangkallan heeft geleid, niet werd ingesteld door een controleur van het B.B. (zooals blijkens de desbetreffende vraag van het verslag van den Volksraad werd verondersteld), maar door den assistent-resident van Bangkallan en den resident van Madoera, 2e. dat de regent terzake door den resident is gehoord en ontslagen is op grond van den uitslag van gemeld onderzoek; en 3e. dat de voornaamste aanleiding tot zijn ontslag is geweest de door zijn bijvrouw gepleegde ergernis wekkende handelingen, welke het gezag van den regent ondermijnden en een goed bestuur over het regentschap in den weg stonden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Mongolië.

Ook dit groote, aan den doorsnee Europeaan vrijwel alleen bij naam bekend land, kan door de beslissingen te Parijs op een nieuwe toekomst aangewezen worden. In de Neue Orient van 22 December wijdde H. Mueller een artikel aan de politieke gebeurtenissen, waarin dit land in den laatsten tijd gemoeid is geweest, om de actualiteit ervan ontleenen wij er het een en ander aan.

M. is rijk aan goud en andere delfstoffen, maar het land is vooral bestemd om een der grootste vleeschleveranciers van de wereld te worden, terwijl het gedeelte dat aan Chihli en Mandschoerije grenst, een korenschuur voor Oost-Azië kan worden. Reeds is de opbrengst in deze opzichten groot, alleen van den ondernemingsgeest en 't beschikbaar stellen van kapitaal hangt 't af in welk tempo de verdere ontwikkeling zal gaan. In dezen oorlog heeft M. reeds veel bijgedragen tot de vleeschvoorziening van de groote steden van Rusland, in 't bijzonder van Petrograd. Uit 't N. W. zijn vele Russ. goudwasschers, mijnarbeiders, landbouwers en veehandelaren in M. gedrongen. Omgekeerd trokken uit 't Z. O., uit de Chin. provinciën Shansi, Chihli en Mandschoerije vele Chin. boeren al dieper naar de steppen in, zoodat tienduizende hectaren in graanvelden zijn omgezet. Kleine grensplaatsen zijn tot bloeiende handelssteden geworden. Een gendarmepost ontwikkelt zich tot een landsstadje. Zoo is M. sedert geruimen tijd in opkomst, door samenwerking van buitenlandsche belangen.

De eerste plaats nam China in, dat zich ook als de opperheer beschouwt. Sedert eeuwen schrijdt 't geleidelijk vooruit door koloniseerende landbouwerskoloniën. Van 1906 is 't tot snellere terreinwinst overgegaan en beoogt 't geheel M. tot een deel van China te maken. De troepenmacht is er hiertoe versterkt, een net van ambtenaren is tot over de Kinganketen en den transsiberischen spoorweg uitgespreid, overal zijn Chin. scholen opgericht, lectuur in 't Mongoolsch gesteld is verspreid.

De uitwerking ging tegen de bedoeling in. Een Mongoolsch nationaal gevoel is er door opgekomen. Het uitbreken van de revolutie in China vond zijn weerklank in de oprichting van een nationale regeering in Oerga, onder het presidentschap van de Jebtsoen Dampa Lama en met de uitroeping der zelfstandigheid van M. Borga, administratief een deel van Mandschoerije sloot er zich in 1912 bij aan en dreef alle Chineezen uit.

Rusland erkende M. bij een verdrag, waarbij het zich bijzondere voorrechten deed toewijzen. Veel invloed heeft 't er echter in 't binnenland niet weten te verwerven. China wist in de buitenstrook formeel zijn aanspraken te handhaven en Rusland erkende in 1913 China's suzereiniteit. In 1915 erkende de regeering van Oerga China's suzereiniteit op de buitenprovinciën ook en kreeg dit rijk zelfs 't recht ambtenaren te plaatsen in Oerga, Oeliasoetai, Kobdo en Kiachta, met beschermende wachten van 50 tot 200 man. De Chin. beambte in Oerga is in rang de hoogste. De President of Hoetoektoe krijgt zijn aanstelling van den President der Chineesche republiek. Voor vragen van buitenlandsche staatkunde beslist China, na overleg met M. en Rusland. Rusland had op landbouw- en industrieel gebied voorrechten behouden.

Door de Russ. revolutie is de positie van dit land zeer verzwakt, die van China versterkt. In 1918 richtte de Hoetoektoe zich tot de Chin. Bank om 1 millioen dollars te leenen, de Chin. regeering verleende hiertoe haar voorspraak.

Intusschen heeft ook Japan zijn bemoeienissen tot M. uitgestrekt. In de in Januari 1915 bestelde, veel besproken, vorderingen, komt ook voor erkenning der bijzondere positie van Japan ten opzichte van Zuid Mandschoerije en 't Oostelijk deel van Midden Mongolië. Deze stelling werd daarbij zoo in bijzonderheden uitgewerkt, dat zij niet minder beteekende dan een overgang van de opperrechten van China op Japan. De Jap. poging vond bij niemand instemming. Putman Weale kon in zijn „The fight for the republic in China" (1918) schrijven: Niettegenstaande alle moeilijkheden is 't China gelukt, al moest 't overigens voor vele punten toegeven, zijne rechten in Midden Mongolië te behouden, slechts moest 't er eenige plaatsen voor den internationalen handel open stellen.

Japan is er echter 't rijk niet naar om zich gemakkelijk van een eenmaal opgevat plan te laten afbrengen. Het is met onverflauwde energie bedacht gebleven op vermeerdering van zijn invloed in M. en door de toestanden in China durfde het de Chin. rechten ter zijde stellen. 't Heeft consulaten, met een militaire bescherming naar M. vooruitgeschoven. 't Liet er legeroefeningen houden door de afdeelingen, die naar 't Chin. spoorweggebied als bewakingstroepen gezonden waren. 't Aandeel van Jap. aan 't optreden der geallieerden in Siberië verschafte nieuwe gelegenheid om in M. op te treden. In Augustus kwam een Jap. legerafdeeling bij de Mandschoerijnsche-Siberische grens. Zonder de instemming van China gevraagd te hebben, ja tegen de protesten der Chin. bezetting in, trad Japan krachtdadig op, als voorbehoedmiddel tegen de Bolsjewikische gevaren. De bedoeling sprak zich echter duidelijk uit, toen troepen in de richting van Oerga oprukten, om ook daar 't Bolsjewikische onheil voor te zijn.

Reeds dadelijk waren Jap. stafofficieren vooruit gekomen om de uit een krijgskundig oogpunt belangrijke punten op te nemen. De Chin. regeering vond hierin aanleiding om daar militaire maatregelen tegenover te stellen. Den 15en Sept. kwam de eerste Chin. colonne van 1500 man te Oerga aan, weldra door meer gevolgd, terwijl tevens een Mongoolsche militie werd ingesteld. Daardoor is 't Jap. streven weer voor eenigen tijd ingekort, maar ook daar komen de twee groote mededingers van Oost-Azië al scherper tegenover elkander te staan. China is financieel nog in moeilijke omstandigheden, Japan heeft gunstig gefinancierd, hierdoor zal de uitbarsting niet voor den eersten tijd zijn, maar zal zij zijn te voorkomen?

Mongolië heeft een raadgever en leider noodig, maar een die zich op 't hooge standpunt weet te stellen van den voogd, welke zelf niets liever vraagt dan onmisbaar te worden. Of de vredesconferentie ook voor dit gebied een stelsel in den trant der mandaat-houders zal toepassen, dat zij voor de Duitsche koloniën en de aan Turkije te ontnemen landen in de regeling van den statenbond heeft vastgelegd, is nog niet uitgemaakt. Een oplossing in dien zin zou niet verkeerd zijn, mits noch Rusland, noch China, noch Japan de mandataris mocht worden en deze zullen hiervan niet willen afzien, en mits dan ook nog de protector te gelijkertijd bekwaam en belangeloos kan wezen, en die eigenschappen legt de staatkunde maar zelden in de hand van een zelfden vreemden beschermheer.

Japansche kwesties.

Andere vragen, waarvoor Japan in den oorlog is gegaan of die 't rechtstreeks en van nabij betreffen, zijn in de afgeloopen week te Parijs aan de orde geweest.

Er zijn tusschen Japan en China, behalve de ter algemeene kennis gebrachte overeenkomsten, ook nog verdragen gesloten, die geheim gehouden zijn. Japan heeft, volgens de diplomatieke gebruiken, de goedkeuring van China gevraagd om deze nu openbaar te maken. China toont hiertoe geen lust, verzet er zich zelfs tegen. Dit doet vermoeden, dat de Chin. regeering, tegenover de bevolking of tegenover de andere mogendheden, niet voor den dag durft komen met hetgeen zij

met Japan heeft bedisseld. In dit verlangen kon voor Japan een machtig middel liggen, als 't hiervan partij wilde trekken. Volgens de Jap. gedelegeerde, baron Makino, zou aan dit alles een te groote beteekenis worden toegedacht, 't zou niet gaan om geheime verdragen, maar om overeenkomsten, en de regeering te Peking zou haar antwoord nog niet gegeven hebben.

Volgens een door Makino opgemaakte nota komen de Jap. eischen voor zijn aandeel in den oorlog neer op het behouden van Sjantoeng, het op de Duitschers vermeesterde stukje Chineesch gebied en op den afstand der tijdelijk reeds bezette Caroline- en Marshall-eilanden. Terwijl de vredesconferentie het in 't algemeen over het z.g.n. mandatenstellen eens is geworden, schijnt Jap. het voor deze eilanden nog niet onvoorwaardelijk te willen aanvaarden. 't Wil nauwkeuriger gegevens omtrent de bedoeling, hoever zullen zijn rechten gaan, hoever 't recht van controle en inmenging van het vredes-bondsbestuur? Er is geen oneenigheid. Neen, er is ter conferentie over niets oneenigheid, maar Jap. wil alleen, vraagt alleen om 't naadje van de kous. De volgende week zullen wij aan de sedert bekend geworden bedoeling van den statenbond, t.o.z. van de voormalige Duitsche koloniën uitvoerig nader aandacht wijden.

De Z. Afrika-los-van-Engeland-beweging.

De regeering van Z. Afrika heeft 't oogenblik gekomen geacht om zich officieel krachtig uit te spreken tegen de beweging der nationalisten. Dat dit geschied is tijdens de afwezigheid van Botha is te verklaren; deze moet door de zending van een afzonderlijk gezantschap van de nationalisten, die zich tot de eigenlijke vertegenwoordigers van de volksmeening in Z. A. maken, en die, den wensch van een Z. A. republiek overbrengen als die van 't Z. A. volk, zich in zijne positie aangetast voelen. Nu heeft Sir Th. Smartt in 't Huis van Afgevaardigden de republikeinsche propaganda der nationalisten tot een campagne van verraad verklaard. Ieder Engelschman niet alleen, maar ook ieder loyale Hollander zal, volgens hem, tot 't uiterste strijden om de Unie onder Britsche vlag in stand te houden. De wn. premier Malan sloot zich hierbij aan, Z. A. is thans feitelijk onafhankelijk, 't is absoluut onnoodig verdere vrijheid te vragen. Generaal Hertzog kwam hier natuurlijk tegen op, hij achtte de zending naar Europa noodig, daar Z. A. volledige staatk. vrijheid moet krijgen. De Engelsche zeelieden weigerden de afvaardiging der nationalisten over zee te vervoeren. De Br. regeering zou een oorlogsschip te harer overbrenging bestemmen. Vredes-ydillen?

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De Febr.-afl. opent met waardeerende woorden, gewijd aan de nagedachtenis van den jeugdigen controleur, D. J. Meuldijk, die op 27 Oct. j.l. bij de uitoefening van zijn plicht, te Kendangan, door een inlander om het leven werd gebracht.

Onder het opschrift „Onverantwoordelijke benoemingen" hekelt „een Stem uit Indië" het G. B. van 14 Mei 1917 No. 3, waarbij de kapiteins der inf. Velsing en Smidt, na eerst uit den militairen dienst te zijn ontslagen, werden benoemd tot assistent-resident en daarmede in vasten dienst werden opgenomen in het corps ambtenaren van het B. B. op de Buitenbezittingen. Schr. acht deze benoeming een onrechtvaardige daad tegenover het corps B. B.-ambtenaren in zijn geheel, welke groote ontevredenheid heeft gewekt en het zou hem geenszins verwonderen, indien binnen korten tijd aan de deuren der Leidsche Universiteit een waarschuwing werd aangeplakt tegen het dienst nemen als bestuursambtenaar in Ned.-Indië.

Prof. D. G. Stibbe houdt eene beschouwing over „Koloniale zelfstandigheid", waarin schr. achtereenvolgens nagaat: 1o. het essentieele verschil tusschen volksplantingen (dominions) en Inlanderkoloniën (zooals Br. Indië, de Filippijnen en Ned.-Indië); 2o. aard en mate van zelfstandigheid, door Amerika aan de Filippijnen toegekend; 3o. aard en mate van zelfstandigheid, welke Engeland nu voornemens is aan Britsch-Indië te geven; 4o. wat de Filippijnsche en Britsch-Indische hervormingen Nederland kunnen leeren met betrekking tot zijne Indische politiek.

Over het onderzoek van het lid van den raad van Ned.-Indië J. H. Liefrinck, schrijft Le Febvre te Padang. Schr. juicht het onderzoek toe, hij wijst op de fouten, die het tegenwoordig bestuursstelsel aankleven (gebrekkige opleiding der ambtenaren, enz.), veroordeelt het zgn. „Atjeh" of „van Heutsz-systeem", hetwelk oorzaak was dat de gemoedelijke verhouding van bestuursambtenaar tot den inlander is verdwenen; om kort te gaan: de fouten, door Regeering en bestuur begaan, heeft het rapport-Liefrinck ons duidelijk voor oogen gesteld en den weg tot herstel aangewezen.

Overigens bevat deze afl.: Opmerkingen over de begrooting van Ned.-Indië voor het dienstjaar 1919, door G. L. Gonggrijp Sr. — Het woningvraagstuk in Ned.-Indië, door P. Westra. — Koloniale literatuur, door C. v. d. V. — Kroniek, door Tertius. — Persoverzicht, door C. v. d. V. — Bibliographie, door C. v. d. V.

De Inkrimping van den Suikeraanplant op Java.

De hr. Reineke, oud-directeur der Handelsvereeniging Amsterdam heeft een open brief gericht aan den minister van Koloniën ter zake van de voorgestelde inkrimping van den suikeraanplant op Java. Hij betoogt daarin, dat de voedselvoorziening niet het motief kan zijn waarom de inkrimping wordt overwogen. De geringe toeneming van de rijstproductie door inkrimping van den suikerrietaanplant, zelfs indien deze de helft zou bedragen, deed nog in Juni verleden jaar de regeering besluiten zich te onthouden van het nemen van een dergelijken maatregel. De hr. Reineke beschouwt dan ook als werkelijk motief het politieke drijven van enkele volksleiders. En daarom juist acht hij den bedoelden maatregel zoo noodlottig. (N.R.Ct.)

Tropenhygiëne.

Onder dit opschrift bevat het jongste Nr. der „Wetenschappelijke Bladen" den tekst eener lezing van Dr. H. Breitenstein (oud-off. van gezondheid in Ned.-Indië), gehouden in de Wissenschaftliche Club te Weenen (opgenomen in „Monatschrift für Gesundheitspflege" van Juli—Aug. 1898) en nu door den schr. om- en bijgewerkt in verband met den vooruitgang op theoretisch en practisch gebied in de jongste twintig jaar.

Algemeen Ingenieurscongres te Batavia.

De uitvoerende commissie van het Alg. Ingenieurscongres te Batavia deelt (volgens een bericht in de „Ingenieur" van 15 dezer) mede dat op haar vergadering van 28 Oct. 1918 werd besloten het congres, dat zou worden gehouden in Sept. 1919, uit te stellen tot Mei 1920, en wel op grond o.a. van de volgende beweegredenen.

1o. De waarschijnlijkheid werd groot geacht dat een belangrijk deel der prae-adviezen en mededeelingen, in verband met de omstandigheden, niet tijdig afgedrukt zou kunnen worden;

2°. De correspondentie met de buitenlandsche ingenieurs, aan wie bijdragen gevraagd en van wie bijdragen verwacht worden, eischt veel langeren tijd door de ontregelde stoomvaartverbindingen dan in normale tijden, waardoor het bijna zeker is dat hunne bijdragen niet tijdig in Indië zullen aankomen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 7. Mijtenaantastingen op kina, thee enz. (Mededeeling No. IV van het Kina Proefstation, door Dr. M. Kerbosch en Dr. Ch. Bernard), besproken door Dr. H. M. Quanjer. — Plannen met betrekking tot de invoering van den gouden standaard in China, door A. D. — Over het rooken van rubber. — De buitenlandsche handel van China. — Surinaamsche begrooting voor 1919. — Uitvoer der voornaamste handelsartikelen van Java en Madoera door particulieren. —De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Akademisch-Indische week te Amsterdam). — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen. Zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Een nieuwe Adatrechtbundel.

Dezer dagen verschijnt bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage de XVIe Adatrechtbundel, bezorgd door de Commissie voor het adatrecht en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. In dit lijvige boekdeel vindt men behalve gegevens over de zgn. „Groote Oost" (als Ternate, Ambon, Timor enz.) eene door Mr. W. J. Muller samengestelde verzameling van wat in gedrukte literatuur over het adatrecht der Philippijnen te vinden is (verduidelijkt door een kaartje dier eilanden).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Afl. 11 van Deel XI bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Chronologisch register der meest voorkomende dienstvoorschriften voor het boschwezen in Ned.-Indië met alphabetisch zaakregister, door C. v. d. Bussche (vervolg). — Uit het Koloniaal Archief, door E. H. B. Brascamp. XVI. De ontdekking van djatibosschen op Pangesana in 1727. — De bosschen in het Mangkoe-Negarasche rijk, door J. Schuit; met Naschrift van P. van Zon.

In de rubriek Referaten, vertalingen enz. vindt men o.a.: Is de tjemara een grondverbeteraar? door K. C. Jaski. — Kubeeringsmethode van Prof. T. Jonson, door T. L. G. du Quesne van Bruchem. — Overzicht der geldmiddelen van het Boschwezen in N.-I. van 1867 tot 1914, door E. H. B. Brascamp. — Verslag van den Dienst van het Boschwezen in N.I. over 1916, besproken door F. W. Snepvangers.

In- en Uitvoer.

Dr. C. te Lintum schrijft in No. 7 van dit weekblad een artikel (met kaartje) over de haven van Makassar met den aanleg en uitbreiding waarvan men nu reeds sedert 1902 bezig is. Als alles klaar is, zal Makassar kunnen bogen op een flinke, rustige, moderne oceaanhaven, waar schepen van 10 M. diepgang een behoorlijke ligplaats kunnen vinden en een gemakkelijke outillage voor lossen en laden. — Van denzelfden schr. bevat dit Nr. nog een antwoord aan den hr. A. J. M. A. v. d. Does de Bye naar aanleiding van diens bemerkingen op een artikel van Dr. te L. over de haven van Soerabaja in hetzelfde weekblad. — Verder protesteert de Amsterdamsche firma Joosten en Janssen tegen het verbod van uitvoer van rubber uit Ned.-Indië, en toont er de onbillijkheid van aan.

Handelsberichten.

In No. 622 (13 Febr.) de volgende, van het Dep. van Koloniën uitgaande mededeelingen: Economische toestand van de inheemsche bevolking van Ned.-Indië gedurende de laatste 15 jaren. — Riouw en Onderh. gedurende het eerste halfjaar 1918. — Adressen van exporteurs van Ned.-Indische goederen in Indië (vervolg).

Commercial Holland.

No. 4 van Vol. I van dit maandschrift bevat onder andere opstellen de volgende, meest korte bijdragen met betrekking op de Indiën: Surinam. — Hollands fame in the tropics, by Prof. Dr. A. H. Blaauw (geïllustreerde beschrijving van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg). — Cotton produce in the Dutch-Indies. — Rubber.

Publicaties van het Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat.

In 23 der Publ. van het N.-I. Landb. Syndicaat is o.m. opgenomen een voordracht van Dr. W. H. Arisz, getiteld: Physiologische problemen bij Hevea selectie, en van E. van Vollenhoven over „bestrijding van den binnenbastkanker". — In afl. 24 van Dr. E. C. Julius Mohr: Typische verschillen tusschen Smeroe- en Zuidergebergtegronden; van A. de Koning: Doel en inrichting van de cultuurschool Malang.

De Banier.

Uit den inhoud van No. 49: De arbeid van de Nederlandsche Zendingsvereeniging na zestig jaren, door

A. J. Bliek. — De Zending van nabij, door H. M. — De financieele gelijkstelling in den Volksraad (vervolg).

De Java-Post.

Onder het opschrift „Wetenschappelijk materiaal” vervolgt Pr. H. Geurtjens in No. 49 van „De Java-Post” zijne beschouwingen over een verhandeling van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan (waarop dezerzijds reeds eerder de aandacht werd gevestigd). — Verder besluit Just. Goossens het verhaal zijner reis dwars door Borneo.

De Waterstaatsingenieur.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 1918, afl. 10: De volkshuisvesting en het grondvraagstuk, door ir. J. L. M. Feber (vervolg). — Iets over de kritische waterdiepte, door ir. W .P. S. von Stein Callenfels. — Grootste regenval in verband met waterafvoer, door ir. A. Perelaer. — Empirische waarden voor den te verwachten grootsten regenval in verband met waterafvoer, door Dr. J. Boerema.

Indisch Tijdschr. voor Spoor- en Tramwegwezen.

Afl. 9 van jaarg. 1918 bevat behalve eenige zuiver technische bijdragen, een tweetal vervolg-artikelen, als: De tramweg van Babat naar Djombang van de Babat-Djombang Stoomtram-Maatschappij, door L. J. R. Geene; en: Eenige bladzijden Indische Spoorwegpolitiek. II. Van particuliere- tot Staatsexploitatie. Hoofdst. 2: De Indische Spoorwegconventie in de Volksvertegenwoordiging, door S. Reitsma.

Indologenblad.

No. 4 brengt het slot van de beschouwingen (geteekend J. U. R.) over de Ombilin Steenkolenmijnen ter Sumatra's Westkust. — Verder onder tal van kleinere stukjes een overzicht van het tweede congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden op 31 Jan. en 1 Febr. te 's-Gravenhage gehouden, zoomede een protest van E. A. Zeilinga naar aanleiding van een in het vorig Nr. opgenomen artikel „Onze toelage”.

Maandblad der samenwerkende Zendings-Corporaties.

Dr. M. Adriani en zijn echtgenoote vierde den 4en Jan. j.l. hunne 25-jarige echtvereeniging, waarop het Febr. Nr. van bovengenoemd maandblad de aandacht vestigt en tevens de vele verdiensten van dat echtpaar in herinnering brengt. — Verder bevat dit Nr. mededeelingen over de kweekschool te Modjo-Warno, door den directeur M. van Putten en, o.m. een stukje, getiteld: Veranderingen in een Posso'sch dorp, door P. ten Kate (wiens plotseling overlijden onlangs hier te lande bekend werd).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van Afl. 46: Javanen (vervolg), door N. — Onderwijs ten behoeve van meisjes, behoorende tot de inheemsche bevolking van Ned.-Indië, door Mr. J. H. Abendanon. — De ontwikkeling van de volksindustrie in Indië, door A. le Clercq. — De Mentawei-eilanden.

De Indische Gids.

De hoofdredacteur van de „Indische Gids” opent de Febr.-afl. met een overzicht van Ned. Oost- en West-Indië in het jaar 1918. — De oud-hoofdredacteur van het „Soer. Handelsbl.” H. Tersteeg vervolgt zijn beschouwingen over „Practische ethiek”. — Dr. E. Bonebakker artikelt over het voorbereidend hooger en het hooger onderwijs in Ned.-Indië, welk opstel geschreven was als prae-advies voor het voor onbepaalden tijd uitgestelde tweede koloniale onderwijscongres. Uit dit artikel wordt alleen gememoreerd dat de schr. — oud-directeur der H. B. S. te Semarang — Indië thans nog niet rijp acht voor een eigen Universiteit. — Mr. J. H. Abendanon vervolgt zijn artikelenreeks over den Britsch-Indischen regeeringsvorm. — De c.i. P. L. E. Happé schrijft over het Zuid-Balische Soebak-wezen en zijn verwording, in verband met de voorgenomen vorming van waterschappen in Ned.-Indië. — Mr. C. W. Wormser geeft het eerste gedeelte eener verhandeling „Kamers van Landbouw of Landbouwschappen?” — Overigens de vaste rubrieken Varia (De Cultuur-hulpbank. — Toespraak van Gouverneur Van Sluys. — De Djowopido-beweging. — Derde nationaal congres der Centrale Sarikat Islam). — Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Eenige titels genoteerd uit verschillende bibliographieën.

Indische synthese kroniek, III. Schoolstrijd, door C. P. en M. Cohen Stuart-Franken. (Schakel, 1918, blz. 154).

Het sachet. Novelle. Batavia, laatste helft der 18e eeuw, door E. C. Andrée Wiltens (Tijdspiegel, 1918, blz. 1438 vgg. en 1520 vgg).

Waar ons tin vandaan komt. — Deli en de tabakscultuur (Hollandsche Revue, Jan. 1919).

Reis door Java. III. Buitenzorg, door H. Ch. J. van der Mandere. (Morks Magazijn. Jan. 1919).

Batavia's driehonderdste verjaardag. — Halmaheira. — Bataksche letterkunde. (De Aarde en haar Volken. Bijblad, Jan. 1919).

De Javaansche kunstavond van de Vereeniging „Oost en West”, door Dr. Ratau Langie. (De Amsterdammer, 25 Jan. 1919).

De Javaansche kunstavonden, door Th. van Lelyveld. (De Loods, 30 Jan. 1919).

Pokkenbestrijding in Ned.-Indië, door Dr. Ch. W. F. Winckel. (Tijdschr. voor Sociale Hygiëne. 1919. Afl. 1).

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

JAARLIJKSCHE ALGEM. VERGADERING op *Donderdag 20 Februari 1919* des avonds 8 uur, in het Gebouw van den Nederlandschen Protestantenbond, Boothstraat 7.

Agenda: **Zie Art. 4 van 't Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.**

De Secretaris
J. J. LAGERS.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Woensdag 26 Februari 1919* in het gebouw Laan van Meerdervoort 187, 's avonds 8 uur.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag over 1918.
2. Rekening en verantwoording over 1918.
3. Begrooting 1919.
4. Verkiezing van 3 bestuursleden, periodieke aftreding van mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen en de heeren Dr. H. D. Benjamins en J. A. Soetens.
5. Het opmaken van dubbeltallen voor de verkiezing van 3 leden in het Hoofdbestuur, periodieke aftreding van de heeren C. R. Bakhuizen van den Brink, E. F. Grooss en R. J. H. Raedt van Oldenbarnevelt.
6. Voorstellen ter behandeling op de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging.
7. Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Apeldoorn en Omstreken:

ALGEMEENE VERGADERING op *Donderdag den 27 Februari 1919* ten 3 ure n.m. in de Bovenzaal van de Openbare Leeszaal.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Rekening en verantwoording.
3. Verkiezing afgevaardigden naar de Alg. Vergadering der Vereeniging.
4. Opgave onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien.
5. Uitgeleende boeken aan de Openbare Leeszaal.
6. Herdenking 300-jarig bestaan van Batavia.
7. Rondvraag.

LEZING op *Maandag 3 Maart 1919* ten 2½ uur n.m. in de Bovenzaal van de Openbare Leeszaal.

Spreker: Dr. Gunning, Zendingdirector, wonende te Oegstgeest over **„De toekomst der volken van Nederlandsch-Indië”.**

Toegankelijk: kosteloos voor leden en hunne huisgenooten en voor niet-leden tegen entrée van *f* 0.50 per persoon.

De Secretaris,
T. GERDES OOSTERBEEK.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Ingenieur.

Voor de waarneming van de betrekking van ingenieur bij het Departement van openbare werken en verkeer in Suriname, met een dienstverband van vijf jaren, wordt gevraagd een ingenieur, in het bezit van het aan de Technische Hoogeschool te Delft verworven diploma van civiel-ingenieur.

De voorkeur genieten zij, die eenige practische ervaring hebben opgedaan.

Aan de uitzending is verbonden:

1°. eene bezoldiging van *f* 5000 (vijf duizend gulden) 's jaars, ingaande den dag van vermoedelijk vertrek uit Nederland naar Suriname en vóór dien te voldoen tot en met de maand van vermoedelijke aankomst in genoemde kolonie, met twee tweejaarlijksche verhoogingen, elk van *f* 500 (vijfhonderd gulden);

2°. toekenning van eene tegemoetkoming van *f* 1000 (een duizend gulden) voor uitrusting;

3°. overtocht van Amsterdam naar Paramaribo als landsreiziger der eerste klasse overeenkomstig de geldende bepalingen, vergezeld van of gevolgd door het wettig gezin;

4°. toezegging van:

a. overtocht, vergezeld van of gevolgd door het wettig gezin van Paramaribo naar Nederland bij terugkeer met vergunning van den gouverneur als landsreiziger der eerste klasse, overeenkomstig de dan bestaande bepalingen;

b. desgewenscht uitzicht op aanstelling in vasten Surinaamschen dienst bij gebleken geschiktheid (ter beoordeeling van den gouverneur), zelfs vóór den afloop van gemeld dienstverband, in welk geval boven-

vermelde bepalingen vervangen worden door die dan geldende voor ambtenaren in zoodanigen dienst.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift te wenden tot het Departement van Koloniën (te adresseeren aan de 10de afdeeling West-Indische Zaken), onder overlegging van:

a. hun diploma, en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van hun levensloop en werkzaamheden.

In het verzoekschrift moet worden vermeld, waar en wanneer de gegadigde geboren is, of hij al dan niet gehuwd is en het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Surinaamschen dienst.

Voorts wordt de aandacht gevestigd op de bepalingen van het Koninklijk besluit van 28 Juni 1917 (Staatsblad n°. 480), gewijzigd bij dat van 11 Februari 1918 (Staatsblad n°. 112), en binnenkort nog nader te wijzigen op grond waarvan aan den uit te zenden ingenieur in geval van ziekte een buitenlandsch verlof van ten hoogste een jaar en na vertrek uit de kolonie een wachtgeld kan worden toegekend en belanghebbende verplicht zal zijn de in verband met zijne uitzending voor den burgerlijken dienst in Suriname aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, wegens overtocht naar de kolonie, zoomede alle andere aan hem in verband met zijne uitzending middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, wanneer de gouverneur van Suriname heeft vastgesteld dat hij om andere dan gewichtige onvoorziene omstandigheden (zooals het ontstaan buiten eigen toedoen van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken), niet binnen den hem aangewezen termijn naar de kolonie is vertrokken, dan wel de reis daarheen heeft afgebroken of wel zijne werkzaamheden niet of niet naar behooren heeft aanvaard, of na terugkeer van verlof als hiervoren bedoeld heeft hervat, dan wel binnen den bij zijne uitzending te bepalen tijd nà zijne aankomst in de kolonie uit den kolonialen dienst ontslagen wordt.

(Nederlandsche Staatscourant
van 16 Januari 1919 N°. 13).

Adspirant-commissarissen van politie bij de algemeene politie in Nederl.-Indië.

Ter plaatsing op den leergang tot opleiding van adspirant-commissaris van politie te Batavia kunnen spoedig naar Nederlandsch-Indië worden uitgezonden tien personen, niet ouder dan 27 jaar en van eene lengte van ten minste 1.70 M., die in het bezit zijn van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen van een hoogere burgerschool met vijfjarigen leergang in Nederland of in Nederlandsch-Indië of van een Nederlandsch gymnasium.

Aan de betrekking van adspirant-commissaris van politie, tot welke betrekking de uit te zenden personen na hunne aankomst in Indië zullen worden benoemd, is verbonden eene bezoldiging van ƒ 150.— (éénhonderd vijftig gulden) 's maands, zoomede eene vergoeding voor transportkosten van ƒ 15.— (vijftien gulden) 's maands.

De adspirant-commissarissen van politie, die aan het eindexamen van den twee-jarigen leergang hebben voldaan, worden benoemd tot commissaris van politie der 2de klasse. Aan deze betrekking is verbonden:

a. eene bezoldiging van ƒ 250.— (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, opklimmende met 3 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 50.— (vijftig gulden) 's maands, tot een maximum van ƒ 400 (vierhonderd gulden) 's maands;

b. eene vergoeding voor huishuur van ƒ 100.— (eenhonderd gulden) 's maands;

c. eene vergoeding voor transportkosten van ƒ 25.— (vijf en twintig gulden) 's maands.

De betrekking bij de algemeene politie boven den rang van commissaris der 2de klasse zijn die van commissaris der 1ste klasse, adjunct-hoofdcommissaris en hoofdcommissaris, aan welke onderscheidenlijk verbonden zijn maandelijksche bezoldigingen van ƒ 400, ƒ 550, ƒ 600 en ƒ 600—750, terwijl de vergoedingen voor huishuur onderscheidenlijk bedragen ƒ 100, ƒ 100 en ƒ 150 's maands en die van transportkosten ƒ 30, ƒ 40 en ƒ 50 's maands.

Op de adspirant-commissarissen van politie zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent pensioen, enz.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één procent van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

De bezoldiging in vasten dienst genoten is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging te voldoen en wel in ééns, of, met bijberekening van rente ad 5 pct. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden der echtgenooten.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, ten bedrage van ƒ 750 (zevenhonderd vijftig gulden);

c. voor gehuwden uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De ambtsbezoldiging gaat in met den dag van aankomst te Batavia.

Ieder der uit te zenden personen moet zich bij notarieele akte, waarvan de kosten voor zijne rekening komen, verbinden tot onverwijlde betaling van eene som gelijkstaande aan het netto-bedrag — derhalve met aftrek van kortingen ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren — hetwelk door hem aan bezoldiging als adspirant-commissaris van politie zal zijn genoten, bijaldien hij binnen den tijd van vijf jaren na zijne aanstelling als zoodanig, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (een en ander ter beoordeeling van de Regeering) uit zijne betrekking of uit 's lands dienst wordt ontslagen.

De hiervoren bedoelde betaling wordt bij ontslag uit de betrekking niet of slechts gedeeltelijk gevorderd, wanneer de Regeering zulks om bijzondere redenen billijk of wenschelijk acht. In voorkomend geval bepaalt de Regeering het bedrag dat wel gevorderd zal worden.

Voorts wordt de aandacht van gegadigden er op gevestigd, dat zij op grond van het Koninklijk besluit van 22 Juni 1916 No. 12 (Staatsblad No. 289), de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst, aan hen of te hunnen behoeve, dan wel ten behoeve van hun gezin, van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege voldane gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging, voor zoover zij zich tot terugbetaling daarvan niet hebben verbonden en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas zullen moeten terugstorten, ingeval zij niet binnen den hun aangewezen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling der Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

De uit te zenden personen zullen spoedig naar Indië moeten vertrekken.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, zoo spoedig mogelijk, bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van hunne diploma's of getuigschriften en de hun daarbij uitgereikte cijferlijsten, alsmede aanbevelingsbrieven, of eene opgave van personen bij wie inlichtingen omtrent hen kunnen worden ingewonnen.

In het adres moet worden gemeld plaats en datum van geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 28 Januari 1919 No. 23).

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

De DIRECTEUR-GENERAAL VAN DEN LANDBOUW, brengt ter kennis van belanghebbenden, dat aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te *Deventer* te vervullen is de betrekking van:

Ambtenaar van Administratie.

Aan deze betrekking is verbonden eene jaarwedde van *f* 1200.— tot *f* 2300.—.

Bij de vaststelling der jaarwedde kan met dienstjaren, in overeenkomstige betrekkingen elders doorgebracht, rekening worden gehouden.

Zij, die voor de bedoelde betrekking in aanmerking wenschen te komen, gelieven zich, met overlegging van hunne sollicitatiestukken, **vóór of uiterlijk op 1 Maart 1919** bij gezegeld adres te richten tot den Directeur van voornoemde school, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

's-GRAVENHAGE, 17 Febr. 1919.

De Directeur-Generaal voornoemd,

P. VAN HOEK.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).

P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.

B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,** voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—**; voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht) Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht). Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*